

PODKARPACKI ZESPÓŁ POREJESTROWEGO  
DOŚWIADCZALNICTWA ODMIANOWEGO

# Wyniki Porejestrowych Doświadczeń Odmianowych na Podkarpaciu

Rzepak jary  
Rok zbioru 2021 (2019-2021)



Przeclaw, grudzień 2021

Podkarpacki Zespół Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego

*przewodniczący:* mgr inż. Maria Koziół - Dyrektor SDOO Przecław,  
*z-ca:* prof. dr hab. Dorota Bobrecka-Jamro,  
*z-ca:* dr Michał Noworól,  
*sekretarz:* mgr Mirosław Helowicz

Stacja Koordynująca PDO w Województwie Podkarpackim:  
**Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Przecławiu,**  
**39-320 Przecław, ul. Podzamcze 2,**

e-mail [sdoo.przeclaw@coboru.pl](mailto:sdoo.przeclaw@coboru.pl)  
[www.przeclaw.coboru.pl](http://www.przeclaw.coboru.pl)  
tel. /fax 17 58 131 77

Opracował: **Ewa Jackowska** - *Zakład Doświadczalny Oceny Odmian  
w Skołoszowie*

Rozpowszechnianie danych zawartych w publikacji wyłącznie z  
podaniem COBORU jako źródła informacji

Wydawca: SDOO Przecław

Przecław, grudzień 2021 rok

## Rzepak jary

### Uwagi ogólne

W latach 2010-2019 powierzchnia uprawy rzepaku jarego wahała się od 20-95 tys. ha, a w roku 2019 wyniosła 27,2 tys. ha (dane GUS), w roku 2020 wyniosła zaledwie 15 tys. ha. Wiele pól po wymarznętym rzepaku ozimym, zostało przesianych odmianami rzepaku jarego. Forma jara rzepaku wymaga dobrych gleb i udaje się najlepiej w rejonach o zwieszonych opadach w okresie wegetacji. Są to przede wszystkim rejony Polski północnej i wschodniej. Według danych Głównego Inspektoratu PIORiN, w roku 2020 zakwalifikowano 54 ha plantacji nasiennych, jedynie dwóch zagranicznych odmian rzepaku jarego, pochodzących z Wspólnotowego katalogu odmian roślin rolniczych.

W roku 2021 do KR rejestru została wpisana jedna odmiana populacyjna rzepaku jarego – Fantom. Natomiast w roku 2020 skreślono Krajowego rejestru, na wniosek zgłaszającego pięć odmian (Bios, Dodger, Huzar, Markiz i Proximo). W przypadku dwóch innych odmian (Belinda i Tamarin), nastąpiło wygaśnięcie okresu wpisu do KR. Aktualnie zarejestrowanych jest 19 odmian, rzepaku jarego, 12 populacyjnych i 7 mieszańcowych. Wśród nich jest 8 odmian krajowych i 11 zagranicznych. Wpisane do KR odmiany wykazują zróżnicowanie ważniejszych cech wartości gospodarczej, takich jak plon nasion, wczesność, wysokość roślin, odporność na wyleganie oraz porażenie przez choroby.

Na listę odmian zalecanych do uprawy na obszarze trzech województw, w roku 2021 znalazło się 11 odmian, przy czym w poszczególnych województwach rekomendowano 6-7 spośród nich. (źródło; LOO 2021 COBORU).

W województwie podkarpackim w ramach programu PDO 2021 roku prowadzono dwa doświadczenia polowe z rzepakiem jarym. Badano 10 odmian w Skołoszowie na glebach dobrych i w Nowym Lublińcu na glebach lekkich. Doświadczenia założono w oparciu o metodykę opracowaną przez COBORU, na jednym poziomie agrotechniki w trzech powtórzeniach. Powierzchnia poletka do zbioru wynosiła 16,5 m<sup>2</sup>. Ochrona chemiczna roślin polegała na zaprawianiu nasion, stosowaniu herbicydów i środków owadobójczych. Metodyka dopuszcza także stosowanie fungicydów, na tych doświadczeniach, gdzie zagrożenie chorobami było silne. Nawożenie roślin stosowano uwzględniając lokalne warunki glebowe w oparciu o analizy gleby (tabela 2). Plon nasion określano przy wilgotności 9%. Wyleganie określono w bieżącym roku szacunkowo na całej powierzchni poletka, w skali 9<sup>0</sup>. Warunki agrotechniczne prowadzonych doświadczeń oraz pochodzenie odmian przedstawiono w tabelach 1,2 a wyniki ważniejszych cech gospodarczych w tabelach 3-7.

### Wyniki doświadczeń

Doświadczenia zostały założone w optymalnym terminie, w Skołoszowie siew był opóźniony z powodu ciągłych opadów deszczu. W Nowym Lublińcu niskie temperatury spowodowały wydłużenie wchodów, które były niewyrównane. W maju wystąpiło duże zróżnicowanie temperatury między dniem a nocą. W czerwcu nastąpił wyraźny wzrost temperatur, opady deszczu w Nowym Lublińcu 117,2 mm, w Skołoszowie zanotowano 8 dni z opadem, opad wynosił 57,4 mm. W Nowym Lublińcu kwitnienie roślin w tym okresie oceniono jako bardzo dobre, w Skołoszowie rzepak kwitł krótko, wystąpiło porażenie roślin przez choroby. W 2021 roku średni plon nasion rzepaku jarego wyniósł 24,7 dt z ha i był wyższy o 7,0 dt w porównaniu do 2020 roku. W Skołoszowie uzyskano 26,3 dt z ha a w Nowym Lublińcu 23,1 dt z ha. W Skołoszowie najlepiej plonowały odmiany – Lakritz (30,3 dt), z CCA – odmiany z Wspólnotowego Katalogu: Brander (30,5 dt), i INV 105 (30,1 dt). W Nowym Lublińcu Lagonda (25,6 dt), Goliart (23,8 dt) i Lakritz (23,6 dt). W trzyleciu najlepiej plonowały odmiany mieszańcowe – Lumen i Lagonda, a z populacyjnych Markus i Goliart. W 2021 roku w rzepaku jarym w Skołoszowie wystąpił mączniak rzekomy, mączniak prawdziwy i czerń krzyżowych, w Nowym Lublińcu - czerń krzyżowych. W bieżącym roku najmniej wyległy odmiany: Lagonda, Lakritz, Brander i INV 105.

Dokładną analizę warunków polowych i ważniejszych cech rolniczo-użytkowych zawierają poniższe tabele 2-7.

Tabela 1. **Rzepak jary.** Odmiany badane. Rok zbioru 2021

Lp	Odmiana	Rok wpisania do K. R. Odmian w Polsce	Rok wpisania do LOZ	Kod kraju pochodzenia	Adres jednostki zachowującej odmianę, a w przypadku odmiany zagranicznej – pełnomocnika w Polsce.
<b>Odmiany populacyjne</b>					
1	Markus	2010	2013		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o., Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce
2	Goliat	2017	2019		
3	Gustaw	2020			
4	Fantom	2021			
<b>Odmiany mieszańcowe</b>					
5	Lumen F <sub>1</sub>	2016	2018	DE	Saaten Union Polska sp. z o.o., ul. Straszewska 70, 62-100 Wągrowiec
6	Lagonda F <sub>1</sub>	2018	2020	DE	
7	Lakritz F <sub>1</sub>	2020		DE	
8	Lavina F <sub>1</sub>	2020		DE	BASF Polska sp. z o.o., Al. Jerozolimskie 142 b, 02-305 Warszawa
9	Brander F1	CCA			
10	INV 105 F1	CCA			

F<sub>1</sub> – odmiana mieszańcowa.

LOZ – odmiana zalecana do uprawy na obszarze województwa podkarpackiego w 2021 roku

Kol. 2: KR - Krajowy rejestr, CCA-Wspólnotowy katalog odmian roślin rolniczych

Tabela 2. **Rzepak jary.** Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2021

Miejscowość	ZDOO Skołoszów	ZDOO Nowy Lubliniec
Powiat	Jarosław	Lubaczów
Kompleks rolniczej przydatności gleby	II	IV b
Klasa bonitacyjna gleby	II a	IV b
pH gleby w <i>KCl</i>	6,2	5,8
Przedplon	Pszenica ozima	Pszenica jara
Data siewu	26.04.2021	09.04.2021
Obsada nasion	100	100
Data zbioru	13.08.2021	09.08.2021
<b>Nawożenie mineralne</b>		
<b>N</b>	106	95
(kg/ha)		
<b>P<sub>2</sub>O<sub>5</sub></b>	50	50
(kg/ha)		
<b>K<sub>2</sub>O</b>	75	75
(kg/ha)		
<b>SO<sub>3</sub></b>	18	40
(kg/ha)		
Nawożenie dolistne preparatami wieloskładnikowymi	Asahi SL 0,4 l	nie stosowano
(%)		
<b>Środki ochrony roślin</b>		
Zaprawa nasienna	zaprawiano centralnie	
(nazwa)		
Herbicyd	Boxer 800 EC - 4,0 l	Metazanex 500 SC – 2,0 l
(nazwa, dawka/ha)		
Insektycyd	Karate Zeon 050 CS -0,15 l	Decis Mega 50 EW - 0,15 l
(nazwa, dawka/ha)		Biscaya 240 OD - 0,3 l
Fungicyd	Mospilan 20 SP – 0,125 kg	Nie stosowano
(nazwa, dawka/ha)		
Inne	nie stosowano	Nie stosowano
(nazwa, dawka/ha)		

Tabela 3

Rzepak jary. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru: 2021

Lp.	Cecha		Skołoszów	Nowy Lubliniec
1	Termin kwitnienia – początek	(dzień, m-c)	14.06.2021	07.06.2021
2	Termin kwitnienia – koniec	(dzień, m-c)	28.06.2021	26.06.2021
3	Termin dojrzałości do koszenia	(dzień, m-c)	01.08.2021	17.07.2021
4	Termin dojrzałości do zbioru kombajnem	(dzień, m-c)	13.08.2021	03.08.2021
5	Wysokość roślin	(cm)	105	127
6	Ocena wylegania	(skala 9°)	8,0	9,0
7	Pękanie łuszczyń	(%)	0,0	0,0
8	Brakujące łuszczyń	(%)	1,7	7,8
9	Porażenie przez choroby: - mączniakiem rzekomym	(skala 9°)	7,3	9,0
10	Porażenie przez choroby: - mączniakiem prawdziwym	(skala 9°)	6,9	9,0
11	- czernią krzyżowych	(skala 9°)	7,7	7,4
12	Wilgotność nasion przy zbiorze	(%)	9,0	9,6
<b>13</b>	<b>Plon nasion</b>	<b>(dt z ha)</b>	<b>26,3</b>	<b>23,1</b>

Wyniki średnie z wszystkich badanych odmian.

Skala 9°: 9 – oznacza stan najkorzystniejszy, 1 – oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4.

Rzepak jary. Plon nasion odmian w miejscowościach (% wzorca). Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach. Rok zbioru: 2021

Lp.	Odmiana	Skołoszów	Nowy Lubliniec	Zawartość w nasionach	
				tłuszczu % s.m.	glukozyo- lanów µM/g
	<b>Wzorzec, dt z ha</b>	<b>26,3</b>	<b>23,1</b>	<b>42,8</b>	<b>7,8</b>
1	Markus	80	100	42,8	8,1
2	Goliat	90	103	42,3	6,2
3	Gustaw	92	90	43,3	6,4
4	Fantom	93	96	43,3	6,3
5	Lumen F <sub>1</sub>	103	99	43,9	6,4
6	Lagonda F <sub>1</sub>	91	111	42,8	8,3
7	Lakritz F <sub>1</sub>	115	102	43,2	7,8
8	Lavina F <sub>1</sub>	106	108	43,1	9,0
9	Brander F <sub>1</sub>	116	96	42,6	9,4
10	INV 105 F <sub>1</sub>	115	95	41,1	7,8

Wzorzec: średnia wszystkich badanych odmian

Zawartość tłuszczu i glukozyolanów wg. COBORU - 2020

Tabela 5

**Rzepak jary.** Plon nasion odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2021, 2020, 2019

Lp.	Odmiana	2021	2020	2019	2020-2021	2019-2021
<b>Wzorzec, dt z ha</b>		<b><u>24,7</u></b>	<b><u>17,7</u></b>	<b><u>26,1</u></b>	<b><u>21,2</u></b>	<b><u>22,8</u></b>
1	Markus	90	90	92	90	91
2	Goliat	97	88	89	93	91
3	Gustaw	91	78		85	
4	Fantom	95				
5	Lumen F <sub>1</sub>	101	109	113	105	108
6	Lagonda F <sub>1</sub>	101	106	116	104	108
7	Lakritz F <sub>1</sub>	109	109		109	
8	Lavina F <sub>1</sub>	107	112		110	
9	Brander F <sub>1</sub>	106				
10	INV 105 F <sub>1</sub>	105				
Liczba doświadczeń		2	2	2	4	6

Wzorzec – średnia wszystkich odmian badanych

F<sub>1</sub> – odmiana mieszańcowa

Tabela 6

**Rzepak jary.** Porażenie odmian przez czerń krzyżowych (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru: 2021, 2019-2021

Lp	Odmiana	Liczba lat badań	Czerń krzyżowych		Mączniak rzekomy	Mączniak prawdziwy
			2021	2019-2021	2021	2021
<b>Wzorzec, (Skala 9°)</b>			<b><u>7,6</u></b>	<b><u>7,2</u></b>	<b><u>7,3</u></b>	<b><u>6,9</u></b>
1	Markus	3	-0,1	0,1	0,0	0,8
2	Goliat	3	-0,3	0,2	0,0	-0,6
3	Gustaw	2	-0,3		0,4	-0,2
4	Fantom	1	0,2		-0,6	-0,2
5	Lumen F <sub>1</sub>	3	0,1	0,6	-0,6	-0,6
6	Lagonda F <sub>1</sub>	3	-0,1	-0,3	0,0	-0,2
7	Lakritz F <sub>1</sub>	2	-0,1		0,4	0,8
8	Lavina F <sub>1</sub>	2	-0,3		-0,6	0,1
9	Brander F <sub>1</sub>	1	-0,3		0,4	0,8
10	INV 105 F <sub>1</sub>	1	0,4		1,0	-0,2
Liczba doświadczeń			2	6	1	1

Wyniki pochodzą tylko z tych doświadczeń, w których dana choroba wystąpiła.

Wzorzec – średnia wszystkich odmian badanych

F<sub>1</sub> – odmiana mieszańcowa

Liczba doświadczeń dla okresu 2019-2021 odnosi się do odmian badanych trzy lata, dla odmian badanych dwa lata jest odpowiednio mniejsza.

Tabela 7

**Rzepak jary.** Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca).  
Lata zbioru 2021, 2019-2021

Lp.	Odmiana	L-ba lat badań	Wysokość roślin (cm)		Ocena wylegania*
			2021	2019-2021	2021
	<b>Wzorzec</b>		<b>116</b>	<b>131</b>	<b>8,0</b>
1	Markus	3	-2	-3	-0,3
2	Goliat	3	2	6	0,0
3	Gustaw	2	4		-0,3
4	Fantom	1	2		-0,3
5	Lumen F <sub>1</sub>	3	-1	-3	-0,3
6	Lagonda F <sub>1</sub>	3	-2	-6	0,3
7	Lakritz F <sub>1</sub>	2	4		0,3
8	Lavina F <sub>1</sub>	2	-7		0,0
9	Brander F <sub>1</sub>	1	2		0,3
10	INV 105 F <sub>1</sub>	1	1		0,7
Liczba doświadczeń			2	6	1

Wzorzec – średnia wszystkich odmian badanych

F<sub>1</sub> – odmiana mieszańcowa

\*Wyleganie: Wyniki pochodzą z jednego roku w skali

### Charakterystyka odmian wpisanych do Krajowego Rejestru w 2021 roku wg.COBORU- LOO 2021

**GUSTAW** – Odmiana populacyjna. Plon nasion duży. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża, glukozyolanów poniżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Termin początku kwitnienia nieco wcześniejszy od średniego, dojrzałości technicznej średni. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych średnia.

Hodowca: Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR, ul. Główna 20, 99-307 Strzelce

**LAKRITZ** - Odmiana mieszańcowa. Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco wcześniejszy od średniego. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżową średnia.

Reprezentant Hodowcy: Saaten –Union Polska sp. z o.o., ul. Straszewska 70,62-100 Wągrowiec

**LAVINA** - Odmiana mieszańcowa. Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Rośliny dość niskie, o dużej odporności na wyleganie. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych średnia.

Reprezentant Hodowcy: Saaten –Union Polska sp. z o.o., ul. Straszewska 70,62-100 Wągrowiec

**FANTOM** - Odmiana populacyjna. Plon nasion duży. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża, glukozyolanów poniżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych średnia.

Reprezentant Hodowcy: BASF Polska sp. z o.o., Al. Jerozolimskie 142 b, 02-305 Warszawa